

POLITIKA DISEMINACE ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU

OBSAH

1.	Principy disseminace statistických informací v ČSÚ.	2
2.	Kritéria kvality při poskytování informací	3
3.	Prezentační systém.	4
	Tematické skupiny	4
	Typy produktů	5
	Forma produktů	6
4.	Cenová politika	6
5.	Podmínky pro využívání a další zveřejňování statistických údajů ČSÚ.	6

POLITIKA DISEMINACE ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU

Politika diseminace¹ Českého statistického úřadu (dále jen „ČSÚ“) vychází z ustanovení zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státní statistické službě“), z nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 223/2009 o evropské statistice a z dokumentu Strategický plán ČSÚ na období 2022–2026, v němž jsou mj. definovány mise, vize a strategické cíle ČSÚ. Při šíření statistických informací jsou plně respektovány i další relevantní právní předpisy, mj. zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů.

Postupy při zveřejňování a poskytování statistických informací jsou dále rozpracovány interními předpisy ČSÚ.

1. PRINCIPY DISEMINACE STATISTICKÝCH INFORMACÍ V ČSÚ

- **Profesionální nezávislost**

Statistické informace jsou zpracovávány a vydávány zásadně s plným respektováním principu nezávislosti úřadu. Vydávání statistických informací se řídí předem stanovenými pravidly a předem publikovaným kalendářem (tedy bez ohledu na momentální politickou, ekonomickou či například společenskou situaci). Při přípravě informací se postupuje pouze podle odborných statistických hledisek.

- **Nestrannost**

ČSÚ poskytuje všechny statistické informace tak, aby k nim měli stejný přístup všichni uživatelé. Za tím účelem předem zveřejňuje termíny, v nichž budou informace publikovány, a tyto termíny dodržuje. V předstihu také oznamuje termíny plánovaných i mimořádných revizí. Přednostní přístup před zveřejněním statistik pro vnější uživatele není umožněn.

Hlavním nástrojem pro zveřejňování statistických informací je internetová prezentace úřadu, která nabízí všem stejné podmínky. Uživatelé, kteří nemají přístup k internetu, mohou o poskytnutí informací a dat požádat na pracovištích informačních služeb v ústředí a ve všech regionech.

- **Objektivita**

Pro výběr zdrojů, metod a postupů produkce statistik používá ČSÚ odborná kritéria. Aplikované metody a nástroje jsou auditovány nezávislými externími odborníky z oblasti teorie i uživatelské praxe. ČSÚ zveřejňuje metodické postupy použité pro zjišťování údajů, objasňuje způsoby výpočtů, upozorňuje na změny provedené v údajích (revize), a to včasné, tedy v nejkratší možné lhůtě.

- **Spolehlivost**

ČSÚ usiluje o co nejuvěrnější, nejpřesnější a nejsoustavnější obraz skutečnosti, za tím účelem se pro výběr zdrojů, metod a postupů používají odborná kritéria a vědecky správné metodiky.

- **Statistická důvěrnost**

ČSÚ důsledně chrání důvěrné statistické údaje proti jejich zveřejnění. Pro ochranu dat existují přísná interní pravidla. Při rozhodování o zveřejnění potenciálně důvěrného údaje má ochrana důvěrnosti vždy přednost před zveřejněním.

- **Efektivita výdajů**

Výdaje spojené s vypracováváním statistiky jsou přiměřené důležitosti výsledků a přínosů, o něž se usiluje.

1 Diseminace je chápána jako šíření statistických informací všemi možnými způsoby.

2. KRITÉRIA KVALITY PŘI POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ

Statistické informace jsou poskytovány tak, aby bylo zajištěno naplňování kritérií kvality:

- **Relevance**

ČSÚ usiluje o co nejlepší naplnění požadavků uživatelů, je otevřený námětům a připomínkám veřejnosti. Prostřednictvím anket spokojenosti uživatelů, pravidelných setkání s uživateli, pravidelným kontaktem i sběrem podnětů ke statistickým zjišťováním a způsobům zveřejňování jejich výsledků získává ČSÚ informace o potřebách uživatelů. Tyto potřeby zohledňuje při přípravě programu zjišťování, Katalogu produktů i jednotlivých výstupů. Pokud se to považuje za užitečné, zveřejňuje i experimentální statistiky.
- **Přesnost**

ČSÚ usiluje o co největší přesnost – tj. o maximální blízkost statistických odhadů neznámým skutečným hodnotám. Za tím účelem dbá o vysokou kvalitu zdrojových dat, předběžných výsledků i finálních výstupů, zveřejňuje informace o možných výběrových a nevýběrových chybách a provádí revize v souladu s příslušnou politikou.
- **Včasnost**

ČSÚ publikuje údaje co nejdříve po skončení referenčního období v souladu s potřebami uživatelů. Na druhé straně je krátkost časového odstupe od konce referenčního období limitována výší výdajů a kvalitou dat. Pokud se to považuje za užitečné, zveřejňují se předběžné výsledky, jejichž celková přesnost je přijatelná.
- **Dochvilnost**

ČSÚ dodržuje všechny naplánované termíny zveřejňování, ať už se jedná o Rychlé informace, publikace nebo jiné výstupy. Pokud dojde z objektivních důvodů ke zpoždění, jsou veřejnosti včas sděleny důvody zpoždění a je stanoveno nové datum, příp. čas publikování. Rychlé informace jsou zveřejňovány v avizovaný termín vždy v 9:00 hod., ostatní produkty zpravidla v 9:00 hod.
- **Dostupnost**

Hlavním prostředkem pro zveřejňování statistických informací je internet, který zajišťuje obecnou dostupnost všech informací. Internetové stránky ČSÚ jsou přístupné i pro občany se změněnou schopností vnímání. Zásadní statistické informace jsou dostupné zároveň v útvarech informačních služeb v ústředí i ve všech krajích, a to i v tištěné podobě. Všechny plánované elektronické produkty jsou zveřejňovány na internetu zdarma. Statistické údaje jsou doprovázeny metadaty. Metadaty se zaznamenávají podle standardizovaných metadatových systémů.

Pro výzkumné účely je povolen přístup k mikrodátům. Tento přístup podléhá zvláštním pravidlům a předpisům.

Nástroje používané pro diseminaci jsou průběžně aktualizovány, aby co nejvíce vyhovovaly potřebám uživatelů.
- **Srozumitelnost**

ČSÚ aktivně rozvíjí způsob prezentace doprovodných informací – například metodických vysvětlivek, komentářů a analýz tak, aby výstupy ČSÚ byly srozumitelné nejen pro odborníky, ale i pro nejšířší veřejnost. Uživatelé jsou informováni o metodice statistických zpracování, včetně využití administrativních údajů. Pro potřeby uživatelů ze zahraničí jsou zajišťovány odborné překlady většiny statistických výstupů. Připravované výstupy a aplikace jsou testovány z hlediska uživatelské přívětivosti, tedy i z pohledu jejich srozumitelnosti pro uživatele.

- **Soudržnost (koherence) a srovnatelnost**

Statistiky ČSÚ jsou vnitřně soudržné a konzistentní (tzn., že se v nich dodržuje aritmetická a účetní shoda).

Statistiky v přiměřeném časovém období jsou srovnatelné, sestavují se na základě společných standardů s ohledem na rozsah, definice, jednotky a klasifikace v různých zjišťováních a zdrojích. Statistiky z různých zdrojů a s různou periodicitou se porovnávají a sladují.

Uživatelé jsou informováni o kvalitě statistických výstupů z hlediska kritérií kvality pro evropské statistiky.

3. PREZENTAČNÍ SYSTÉM

Hlavním nástrojem pro realizaci Politiky diseminace je Prezentační systém ČSÚ vymezující strukturu věcných témat, druhy a formu statistických produktů.

Základním dokumentem konkretizujícím obsah Prezentačního systému je každoročně zpracovávaný a zveřejňovaný Katalog produktů, který obsahuje přehled statistických výstupů určených pro veřejnost. Z Katalogu produktů se generuje Kalendář zveřejňování výstupů včetně Rychlých informací.

Součástí Katalogu produktů jsou i další informace o každém produktu, tj. periodičita, období, typ produktu, územní členění dat, forma produktu, termín vydání, jazyková mutace, cena a stručný popis. Katalog produktů na příslušný rok je schvalován Kolegiem předsedy ČSÚ a je zveřejňován vždy před koncem roku předchozího.

TEMATICKÉ SKUPINY

V zájmu snazší orientace jsou statistické výstupy členěny do tematických skupin. Záměrem je vytvářet skupiny co nejvíce stabilní, ale vzhledem k přirozeným změnám v požadavcích uživatelů i vývoji společnosti mohou vznikat i nové skupiny. Skupiny mohou být seskupovány do Témat, která se mohou lišit podle účelu jejich použití. V rámci jednotlivých skupin mohou podle potřeby vznikat podskupiny, případně další úrovně třídění.

Tematické skupiny:

- Ceny, inflace
- Cestovní ruch
- Cizinci
- Doprava
- Ekonomické subjekty
- Energetika
- Finanční hospodaření
- Genderové statistiky
- HDP, národní účty
- Informační technologie
- Konjunkturální průzkumy
- Kriminalita, nehody
- Kultura
- Lesnictví
- Makroekonomické údaje
- Mezinárodní data
- Mzdy a náklady práce
- Obchod
- Obyvatelstvo
- Průmysl
- Průřezové podnikové statistiky
- Příjmy, výdaje a životní podmínky domácností
- Regionální statistiky
- Sčítání lidu, domů a bytů
- Senioři
- Služby
- Sociální zabezpečení
- Souhrnná data o České republice
- Stavebnictví, byty
- Území, sídelní struktura
- Věda, výzkum a inovace
- Volby
- Vzdělávání
- Zahraniční obchod
- Zaměstnanost, nezaměstnanost
- Zdravotnictví, pracovní neschopnost
- Zemědělství
- Životní prostředí

TYPY PRODUKTŮ

Základními typy produktů jsou:

- **Analýza, komentář**
komentovaný vývoj dané oblasti statistiky; rozdíl mezi analýzou a komentářem je daný především rozsahem;
- **Časopis**
periodika vydávaná ČSÚ (Statistika: Statistics and Economy Journal, Demografie, Statistika & My);
- **Časová řada**
sada věcně a prostorově srovnatelných údajů uspořádaných chronologicky;
- **Datová sada**
množina souvisejících statistických údajů, často ve formě jedné nebo více tabulek;
- **Infografika**
zajímavá a aktuální statistická data zpracovaná vizuálně poutavou formou;
- **Newsletter**
výběr z mediálně nejzajímavějších výstupů Českého statistického úřadu;
- **Otevřená data**
datové sady se statistickými údaji, výsledky voleb, číselníky, případně dalšími informacemi v otevřeném formátu, který je vhodný pro dálkový přístup a strojové zpracování;
- **Publikace**
sada tabulek doplněná o další informace jako například úvod, metodické poznámky, grafy, kartogramy;
- **Ročenka**
publikace obvykle vydávaná v roční periodicitě, která je uceleným zdrojem dat o vývoji i aktuálním stavu jedné nebo více oblastí (příkladem je Statistická ročenka České republiky, krajské ročenky, demografické a další tematické ročenky);
- **Rychlá informace**
stručný dokument obsahující základní statistické informace, publikovaný v předem oznámených termínech a časech co nejdříve po ukončení referenčního období;
- **Tisková zpráva**
informace o aktuálním dění, upozornění na zajímavosti atd.;
- **Statistické databáze**
statistické výstupy dostupné pomocí webových aplikací umožňujících zobrazení nebo výběry statistických údajů z příslušných databází.

Podle aktuální potřeby a požadavků uživatelů mohou vznikat další typy produktů nebo může být naopak jejich počet redukován. Všechny produkty jsou doprovázeny metadaty v rozsahu přiměřeném typu produktu a požadavkům uživatelů.

FORMA PRODUKTŮ

Statistické výstupy mají primárně elektronickou formu, která zahrnuje jak data zveřejněná v podobě datového souboru, tak prostřednictvím aplikací pro přístup do statistických databází. Klíčové výstupy jako například ročenky mohou mít i tištěnou podobu.

4. CENOVÁ POLITIKA

ČSÚ je rozpočtovou organizací, tzn., že výdaje za sběr, zpracování a zveřejňování statistických údajů jsou hrazeny ze státního rozpočtu. Proto standardní produkty v elektronické podobě poskytuje zdarma, stejně jako veškeré další informace zveřejněné na webových stránkách ČSÚ. Pokud musí úřad vynaložit další práci či výdaje (například spojenou se speciálními výběry, tiskem, kopiemi, odesláním apod.), požaduje za ni od uživatelů úhradu, která je příjmem státního rozpočtu.

Základní principy cenové politiky jsou v souladu s § 18 „Poskytování statistických informací a anonymních údajů“ zákona o státní statistické službě.

Ceny jednotlivých produktů jsou konkretizovány v Katalogu produktů a v Ceníku informačních služeb a produktů.

5. PODMÍNKY PRO VYUŽÍVÁNÍ A DALŠÍ ZVEŘEJŇOVÁNÍ STATISTICKÝCH ÚDAJŮ ČSÚ

Statistické informace Českého statistického úřadu zveřejněné prostřednictvím internetových stránek **www.czso.cz** je možné:

- šířit: kopírovat, distribuovat a sdělovat veřejnosti,
- využívat a citovat v jiných dílech,
- využívat komerčně,

při dodržení následujících podmínek:

- jako zdroj dat bude uveden Český statistický úřad (nesmí tím však vzniknout dojem, že ČSÚ podporuje uživatele dat nebo způsob, jakým dílo užívá),
- statistické údaje a informace budou použity pouze tak, že nebude nijak pozměněn nebo upraven jejich význam.

Další podmínky použití dat ČSÚ:

- statistické údaje jsou zveřejňovány v souladu se zákonem o státní statistické službě, v platném znění,
- v případě šíření dat ČSÚ vzniká povinnost uvést podmínky této licence, nejlépe přímým odkazem na příslušnou webovou stránku,
- pravidla upravující opakované použití dokumentů ČSÚ neplatí pro dokumenty, na něž se vztahují práva duševního vlastnictví třetích stran,
- ČSÚ se zříká odpovědnosti za případné škody způsobené v důsledku používání dat z internetových stránek ČSÚ nebo externích stránek, na které se zde odkazuje,
- ČSÚ si vyhrazuje právo z provozních nebo odborných důvodů dočasně omezit přístup k informacím zveřejněným na internetových stránkách i bez předchozího upozornění.

Duben, 2022